

**Streszczenie rocznego sprawozdania
z realizacji celów PS WPR 2023-2027 za 2023 rok
sporządzone zgodnie z art. 134 ust. 12
rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115.**

1.1 Stan wdrażania planu strategicznego WPR w ciągu roku budżetowego 2023

Polski Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 został zatwierdzony przez Komisję Europejską 31 sierpnia 2022 r.

Legislacja krajowa wprowadzająca PS WPR 2023-2027:

1. Ustawa z dnia 26 stycznia 2023 r. o finansowaniu wspólnej polityki rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 332),
2. Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 412). Zmiana tej ustawy została ogłoszona 13 lipca 2023 r. (Dz. U. poz. 1530).

Szczegółowe warunki i tryb przyznawania pomocy regulują wytyczne oraz rozporządzenia MRiRW:

- wytyczne horyzontalne: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wytyczne-horyzontalne2>;
- wytyczne szczegółowe: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wytyczne-szczegolowe>;
- rozporządzenia: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/legislacja-krajowa4>.

Budżet Planu Strategicznego na lata 2023–2027 wynosi 25,32 mld euro:

- I filar WPR – środki EFRG na płatności bezpośrednie – 17,33 mld euro,
- I filar WPR – środki EFRG na interwencje sektorowe: pszczelarstwo – 25,12 mln euro, owoce i warzywa – 46,63 mln euro,
- II filar WPR – środki publiczne ogółem – 7,92 mld euro (w tym 4,70 mld euro środków EFRROW).

W ramach PS WPR 2023-2027 zaplanowano 81 rodzajów interwencji.

Ogółem w ramach PS WPR do 15 października 2023 r.:

- złożono 1 249 747 wniosków o przyznanie pomocy finansowej,
- **zrealizowano płatności w kwocie 40,90 mln zł (8,74 mln euro).**

Stan realizacji poszczególnych interwencji:

PLATNOŚCI BEZPOŚREDNIE

Kampania 2023 (nabór 15.03 - 30.06.2023 r. - ostateczna data złożenia (ze zmniejszeniami): 25.07.2023 r.)

Złożono 1 242 561 wniosków.

Najwięcej wniosków dotyczyło następujących rodzajów pomocy:

- I.1. Podstawowe wsparcie dochodów (1 041 506) (dodatkowo, w ramach płatności dla małych gospodarstw złożono 196 508 oświadczeń),
- Uzupełniająca płatność podstawowa (*przejściowe wsparcie krajowe finansowane w całości z budżetu Państwa*) (1 040 247),
- I.2. Uzupełniające redystrybucyjne wsparcie dochodów (1 038 512).

I.4.1 - I.4.6 Ekoschematy

W przypadku Ekoschematów (interwencje I 4.1 - I 4.6) złożono 439 279 wniosków.

Wnioskowania w ramach poszczególnych Ekoschematów:

- I 4.2 Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi(393 634 wniosków; obszar: 7 654 026,38 ha), w tym następujące praktyki:
 - *Wymieszanie słomy z glebą* (228 950 wniosków; obszar: 2 180 255,81 ha),
 - *Miedzyplony ozime/wsiewki śródplonowe* (154 059 wniosków; obszar: 1 074 255,79 ha),
 - *Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji* (107 263 wniosków; obszar: 822 676,54 ha),
 - *Uproszczone systemy upraw* (94 492 wnioski; obszar: 2 683 757,53 ha),
 - *Zróżnicowana struktura upraw* (67 367 wniosków; obszar: 1 530 060,77 ha),
 - *Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo* (39 402 wniosków; obszar: 744 829,71 ha),
 - *Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant podstawowy* (29 700 wniosków; obszar: 1 476 816,46 ha),
 - *Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt* (29 659 wniosków; obszar: 171 011,75 ha),
 - *Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant z wapnowaniem* (5 385 wniosków; obszar: 149 686,35 ha),
- I 4.6 Dobrostan zwierząt (94 257 wniosków),
- I 4.5 Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych (15 617 wniosków),
- I 4.3 Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin (6 561 wniosków dotyczących obszaru o powierzchni 166 050 ha),
- I 4.1 Obszary z roślinami miododajnymi (5 121 wniosków; obszar: 14 919,28 ha),
- I 4.4 Biologiczna ochrona upraw (1 371 wniosków dotyczących obszaru o powierzchni 34 412 ha),

I.5.1 - I.5.13 Wsparcie dochodów związane z produkcją

Najwięcej wniosków dotyczyło interwencji:

- I 5.2 Wsparcie dochodów związane z produkcją do młodego bydła (196 967),
- I 5.1 Wsparcie dochodów związane z produkcją do krów (152 403),
- I 5.13 Wsparcie dochodów związane z produkcją do roślin strączkowych na ziarno (91 975),
- I 5.12 Wsparcie dochodów związane z produkcją roślin pastewnych (59 855).

W okresie sprawozdawczym rozpoczęto kontrolę administracyjną wniosków, dla których w myśl przepisów rozporządzenia MRiRW z dnia 13 października 2023 roku w sprawie wypłaty zaliczek za 2023 r. z tytułu niektórych rodzajów pomocy w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U., poz. 2218), od dnia 16 października 2023 roku możliwa była realizacja płatności zaliczkowych, tj.:

- podstawowego wsparcia dochodów,
- uzupełniającego redystrybucyjnego wsparcia dochodów,

- uzupełniającego wsparcia dochodów dla młodych rolników,
- płatności w ramach wsparcia dochodów związanego z produkcją,
- przejściowego wsparcia krajowego,
- płatności dla małych gospodarstw.

INTERWENCJE SEKTOROWE

Interwencje w sektorze pszczelarskim

I 6.2 – Inwestycje, wspieranie modernizacji gospodarstw pasiecznych

Nabór 2023 (03-24.04.2023 r.)

- złożono 2 821 wniosków na kwotę 26,89 mln zł,
- zawarto 2 439 umów oraz zrealizowano płatności na kwotę 19,31 mln zł.

I 6.3 - Wspieranie walki z warrozą produktami leczniczym

Nabór 2023 (03-24.04.2023 r.)

- złożono 106 wniosków na kwotę 15,92 mln zł,
- zawarto 105 umów oraz zrealizowano płatności na kwotę 15,03 mln zł.

I.6.5 - Pomoc na odbudowę i poprawę wartości użytkowej pszczół

Nabór 2023 (03-24.04.2023 r.)

- złożono 102 wnioski na kwotę 8,30 mln zł,
- zawarto 96 umów oraz zrealizowano płatności na kwotę 6,55 mln zł.

Głównym powodem odrzuceń wniosków o pomoc było indywidualne wnioskowanie o pomoc przez pszczelarzy, którzy jednocześnie byli wyszczególnieni we wnioskach składanych przez organizacje pszczelarskie.

Główne powody odrzuceń wniosków o płatność w przypadku pszczelarzy wnioskujących indywidualnie lub wykluczeń pszczelarzy wyszczególnionych na wniosku złożonym przez organizację pszczelarską związane były z niespełnieniem wymagań merytorycznych, np. niekwalifikowalności zakupionego sprzętu.

Liczba beneficjentów instrumentów pszczelarskich, którym przyznano wsparcie kształtuje się następująco:

- I.6.2 – wsparto 2 273 beneficjentów, na których składają się indywidualnie wnioskujący pszczelarze w liczbie 2 186 oraz pszczelarze, którzy ubiegali się o pomoc za pośrednictwem 87 organizacji pszczelarskich. Za pośrednictwem organizacji pszczelarskich łącznie przyznano wsparcie dla 5 998 pszczelarzy. Czyli łącznie w ramach interwencji wsparcie otrzymało 8 184 pszczelarzy.
- I.6.3 – 104 organizacje pszczelarskie (36 625 pszczelarzy w ramach organizacji);
- I.6.5 – 93 organizacje pszczelarskie (10 708 pszczelarzy w ramach organizacji).

Łącznie zostało wspartych 1 339 033 unikalnych pni pszczelich. Zrealizowano płatności dla 38 287 unikalnych pszczelarzy w wysokości 40,90 mln zł. Średnia płatność na jednego pszczelarza wyniosła 1.068 zł

INTERWENCJE Z ZAKRESU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

I.8.1 - I.8.7 Interwencje rolno-środowiskowo-klimatyczne

Nabór 2023 (nabór 15.03 - 30.06.2023 r. - ostateczna data złożenia (ze zmniejszeniami): 25.07.2023 r.

- W ramach interwencji dotyczących płatności rolno-środowiskowo klimatycznych (interwencje I.8.1 – I.8.7) złożono 14 832 wnioski na łączną powierzchnię 159 923,06 ha (dotyczy interwencji I.8.1 – I.8.5 i I.8.7).

I.8.8.1 Premie zalesieniowe i pielęgnacyjne i I.8.8.2 Premie zadrzewieniowe

Nabór 2023 (nabór 15.03 - 30.06.2023 r. - ostateczna data złożenia (ze zmniejszeniami): 25.07.2023 r.

- W ramach interwencji złożono odpowiednio 5 wniosków na łączną powierzchnię 2,03 ha oraz 40 wniosków na łączną powierzchnię 13,27 ha.

I. 8.11 Rolnictwo ekologiczne

Nabór 2023 (nabór 15.03 - 30.06.2023 r. - ostateczna data złożenia (ze zmniejszeniami): 25.07.2023 r.

- W ramach interwencji złożono 6 636 wniosków na łączną powierzchnię 136 496,16 ha.

I.10.11 - I. 10.14 Inwestycje leśne lub zadrzewieniowe

Nabór 2023 (01.06.- 31.07.2023 r.)

- W ramach interwencji I.10.11 – I.10.14 złożono 853 wnioski na łączną powierzchnię 3 325,30 ha.

I.10.3 Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF

Nabór 2023 (07.09 - 20.10.2023 r.)

- złożono 882 wnioski na kwotę 60,37 mln zł.

I.10.5 Rozwój małych gospodarstw

Nabór 2023 (28.09 – 24.11.2023 r.)

- złożono 123 wnioski na kwotę 12,40 mln zł.

I.11 Premie dla młodych rolników

Nabór 2023 (30.08 - 27.10.2023 r.)

- złożono 2 188 wniosków na kwotę 437,60 mln zł.

I.13.2 Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych

Nabór 2023 (04.09 - 03.10.2023 r.)

- złożono 1 wniosek.

I.14.1 – Doskonalenie zawodowe rolników (moduł 1 Szkolenia podstawowe dla rolników)

Nabór 2023 (30.06 - 21.07.2023 r.)

- złożono 16 wniosków na kwotę 91,49 mln zł,
- zawarto 16 umów na kwotę 91,49 mln zł.

I.14.2 - Kompleksowe doradztwo rolnicze (moduł 1 Kompleksowe programy doradcze – beneficjent dedykowany)

Nabór 2023 (30.06 - 21.07.2023 r.)

- złożono 16 wniosków na kwotę 592,88 mln zł,
- zawarto 16 umów na kwotę 592,88 mln zł.

I.14.3 - Doskonalenie zawodowe kadr doradczych (moduł 1 Podstawowe i uzupełniające szkolenia dla doradców rolniczych - beneficjent dedykowany)

Nabór 2023 (31.08 - 25.09.2023 r.)

- złożono 1 wniosek na kwotę 9,52 mln zł.
- zawarto umowę na 9,52 mln zł

1.2 Aspekty horyzontalne wdrażania planu strategicznego WPR

Uruchomienie wsparcia w ramach nowej perspektywy finansowej wymagało od Agencji podjęcia działań dostosowawczych w wielu obszarach, w tym przede wszystkim w zakresie systemów informatycznych, opracowania nowych procedur oraz przeszkolenia pracowników.

W ramach uruchomionych do 15.10.2023 r. naborów wnioskodawcy/beneficjenci składali wnioski o przyznanie pomocy/ wnioski o płatność drogą elektroniczną przy wykorzystaniu Platformy Usług Elektronicznych (PUE), która zintegrowana jest z systemami dziedzinowymi.

Dzięki PUE następuje informatyzacja obsługi beneficjenta przez ARiMR. Jest ona też znacznym uproszczeniem w składaniu wniosków, ograniczając liczbę załączników i wymaganych zaświadczeń. W przypadku interwencji obsługiwanych w systemie IACSPlus, wnioskodawcy poprzez PUE logowali się do aplikacji eWnioskiPlus, która udostępnia geoprzestrzenny formularz wniosku.

Obsługa złożonych wniosków prowadzona jest przez pracowników ARiMR w systemach dziedzinowych:

- IACSPlus – w przypadku interwencji I.1 - I.5.13, I.8.1 - I.8.8, I.8.11; I.10.11- I.10.14 oraz Przejściowego wsparcia krajowego (Uzupełniająca płatność podstawowa i Płatność niezwiązana do tytoniu);
- CSOB (Centralny System Obsługi Beneficjentów) - w przypadku interwencji I 6.2, I 6.3, I.6.5, I.10.3 ,I.10.5, I.11, I.13.2;
- AUREA – w przypadku interwencji I.14.1, I.14.2, I.14.3.

Wszystkie ww. działania mają na celu poprawę procesu obsługi wsparcia realizowanego przez ARiMR.

Interwencje w sektorze pszczelarskim były pierwszymi interwencjami realizowanymi w ramach PS WPR 2023-2027 w nowym systemie informatycznym, co stanowiło dodatkowe wyzwanie, zarówno dla ARiMR, jak i dla wnioskodawców, którzy zobligowani byli do składania wniosków, jak i wymiany korespondencji wyłącznie elektronicznie.

1.3 Odstępstwo od stosowania norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska w 2023 r.

W 2023 roku nie obowiązywała norma GAEC 7, dotycząca zmianowania i dywersyfikacji upraw oraz norma GAEC 8, w zakresie dotyczącym przeznaczenia minimalnego udziału gruntów ornych na obszary nieprodukcyjne. Wynika to z faktu skorzystania przez Polskę z możliwości przewidzianych przepisami rozporządzenia Wykonawczego Komisji 2022/1317 z dnia 27 lipca 2022 r. ustanawiającego odstępstwa od rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 w odniesieniu do stosowania norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (norm GAEC) 7 i 8 w odniesieniu do roku składania wniosków 2023. Czasowe odstępstwo, przyjęte w obliczu konfliktu zbrojnego w Ukrainie, służy zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego w wykorzystywaniu gruntów ornych do produkcji żywności.

Wstępne szacunki wskazują, iż z odstępstwa od stosowania norm, skorzystało w kampanii 2023 roku 213,7 tys. rolników i dotyczy ono powierzchni ponad 364 tys. hektarów.
